



**ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ “ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ”  
БИОЛОГИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ**

# **РЕГЛАМЕНТ**

---

**ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ЛЕТНИТЕ УЧЕБНИ ПРАКТИКИ**

Документът е приет с решение на ФС на БФ –  
Протокол No 226 / 19.05.2017 г.

## **Глава 1. Общи положения**

---

Обучението на студентите в Биологически факултет на Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ се осъществява по учебни планове и разписания, съобразени с държавните образователни изисквания и чл. 98 от Правилника за устройството и дейността на ПУ. Част от учебните занятия на студентите от специалностите по направления 4.3 Биологически науки, 1.3 Педагогика на обучението по биология и 5.11. Биотехнологии се провеждат под формата на “теренни практики” по Ботаника, Зоология на безгръбначните и гръбначните животни, Екология и Консервационна екология, предвидени в учебните планове на различните специалности със съответният хорариум.

Настоящият регламент определя изискванията, начините и условията за провеждането на теренните практики по различните дисциплини със студентите от съответните специалности.

### **1.1. Общи задължения на студентите**

Всяка една теренна практика по съответните дисциплини за всички специалности от по-горе изброените професионални направления е задължителна за всички студенти. Всяка практика завършва с отделен брой кредити и оценка, която се включва в дипломата. Всеки студент се задължава да присъства на всички упражнения с общ хорариум (и брой дни) посочен в съответният учебен план за съответната специалност.

Студентите се задължават да си осигурят изискваните от съответните катедри необходими учебни пособия и материали за провеждане на практиката.

Студентите се запознават и се задължават да изпълняват изискванията от инструктаж за провеждане на съответната практика, който ще им бъде предоставен от съответните ръководители на практики. Също така студентите се задължават да изпълняват напътствията и изискванията на ръководителите на теренните практики. При сериозни провинения и/или нарушения на инструктажа, провинилите се студенти ще бъдат отлъчвани от практиката.

### **1.2. Отработване на теренна практика**

Студент, имащ основателна причина да не присъства на теренната практика в рамките на текущата учебна година подава молба по образец (приложена в края на този документ) до съответния ръководител на

учебната практика. Молбите се разглеждат на катедрен съвет и при тяхно одобрение студентът се задължава да изкара теренната практика по съответната дисциплина до края на следването си във време и начини обозначени от съответният ръководител на практика.

### **1.3. Общи изисквания към преподавателите и ръководители на практиките**

От ръководителите на теренни практики се изисква да подготвят цялата нужна документация, необходима за провеждането на практиката, включително, план-сметка за необходимите пътни разходи и командировъчни на преподавателите, придружена с доклад за Факултетен съвет и препис-извлечение от катедрен съвет на съответната катедра; командировъчна заповед за студентите и преподавателите, придружена със списък на студентите по специалности (подписани и подпечатани от пом. Ректора и Ректора на ПУ); необходимата документация за БДЖ за пътуването на студентите; инструктаж за студентите, съдържащ изискванията за протичане на теренната практика, командировъчни за преподавателите и друга необходима документация.

Всеки един преподавател изпълнява предвидените му в индивидуалният му план часове теренни упражнения по съответната практика, като при невъзможност от страна на преподавателя се допуска вземането на преподавател на хонорар. Ако един преподавател има предвидени часове с повече от едни курс, при изпълнението на часовете е нужно двата курса да се вземат в различно време, независимо един от друг.

При изготвянето на графиците за провеждане на теренните практики преподавателите са задължени да се съобразят с предвиденият по учебен брой часове и дни за провеждането на съответната практика и да не го понижават. Допуска се намаляване на броя на дните, чрез компенсиране с повече учебни часове за деня само в случаите, когато се извършва пътуване до друга дестинация извън гр. Пловдив в рамките на деня, като общият брой намалени дни не трябва да надвишава 1 ден (не важи за практиките провеждащи се в базата в гр. Царево).

## **Глава 2. Теренни учебни практики извеждани от катедра “Ботаника и МОБ”**

---

Катедра “Ботаника и методика на обучението по биология” извежда теренните практики по “Анатомия и морфология на растенията” и “Систематика на растенията” със студенти I и II курс, редовно и задочно обучение от специалности “Биология” и “Екология и ООС” и теренните практики по “Ботаника” със студенти I курс, “Молекулярна биология” и II курс, “Биология и химия”, “Биология и английски език”, редовно обучение и теренна практика по “Фармацевтична ботаника” със студенти I курс, спец. “Фармацевтични биотехнологии”.

### **2.1. Време и място на провеждане**

Теренните упражнения по горепосочените дисциплини се провеждат след края на II семестър за I курс и IV семестър за II курс редовно и задочно обучение. Практиките се провеждат в почивната база на ПУ „Паисий Хилендарски“ в гр. Царево или в околностите на град Пловдив.

### **2.2. Изисквания за провеждане на учебната теренна практика**

От студентите се изисква да си набавят следните необходими материали:

- вестници за сушене на растения;
- найлонови торби за събиране на растения;
- временни етикети за събраните растения;
- лупа;
- папка “ДЕЛО” за пренасяне на събраните растения;
- листове за протоколи;
- уред за изваждане на подземните части на растенията (нож или лопатка);
- черен и цветни моливи;
- ръководства по Анатомия и морфология на растенията и по Систематика на растенията;
- подходяща екипировка и лекарства.

### **2.3. Инструкции за изготвяне на хербарий**

Събраните растения трябва да бъдат добре изсушени. За целта, веднага след събирането им те се нареждат между вестници и се изчистват от останалите примеси. При сушенето частите на растението се нареждат така, че да не се припокриват. По-дългите растения се прегъват 1-3 пъти

под тъгъл (не дълговидно) или се нарязват на части. Сушенето се постига чрез ежедневна подмяна на овлажнените вестници със сухи в продължение на 7-10 дни. За да се избегне деформирането на растенията, папките, в които са поставени се притискат с подходящи тежести (или специални преси). Добре обработените растения не потъмняват и в изправено положение не се огъват. Изсушените растения се монтират върху хербариен лист с размери: 42 X 28 см, чрез лепило или чрез зашиване.

При изготвянето на морфологичен хербарий се събират обикновено части от растения, чрез които се онагледява разнообразието от форми при органите – нормални и видоизменени. Към всяка събрана част се прикрепва временен етикет, на който се отбелязва морфологичната особеност, името на растението и мястото на събирането му. Върху един хербариен лист могат да бъдат групирани различен брой растения, обединени от обща тема. На всеки хербариен лист се залепва в долния десен тъгъл коректно попълнен етикет (по образец за морфологичен хербарий).

При изготвянето на систематичен хербарий на един хербариен лист могат да се поставят един или няколко екземпляра, но само от един вид и се залепват попълнените етикети (по образец). За коректно изписване на имената на растенията в официалните систематични етикети (отдел, клас, семейство и вид: на латински и български, и авторовото име) е необходимо да се направи сверка на съответното име с “Определител на растенията в България”.

#### **2.4. Оценяване на учебната практика**

Оценяването се извършва въз основа на:

1. Редовно присъствие на ботаническите екскурзии;
2. Успешно направена и защитена хербарийна сбирка. Необходимо е хербарийната сбирка да включва всички събрани растения;
3. Датите за оценка се определят по споразумение със студентите и се обявяват в учебен отдел;
4. Студент, който присъства на занятията, но не представи и защити хербарийната си сбирка на определените за тази цел дати не получава оценка и отработва отново учебната практика през следващите учебни години.

### **Глава 3. Теренни учебни практики извеждани от катедра “Зоология”**

---

Теренната практика по “Зоология” се провежда групово с редовни и задочни студенти – бакалаври от следните специалности: “Биология и Химия” – II курс, “Биология и Английски” – II курс и “Молекулярна биология” – I курс, теренната практика по “Зоология на безгръбначните” и “Зоология на гръбначните” се провежда със спец. “Екология и ООС” (редовно и задочно) – I и II курс; “Биология” (редовно и задочно) – I и II курс, след летния семестър, с хорариум предвиден в учебният план на съответната специалност.

Теренната практика по “Зоология” цели да запознае студентите с основните групи животински организми в България, както и с принципите на зоологическата систематика. Особено внимание се отделя на биологията и систематиката на онези животни, които имат значение като паразити, гостоприемници и преносители на заболявания по животните и човека. Обръща се внимание на екологията, произхода и биологията на представителите от отделните таксономични групи.

С провеждането на Теренната практика по “Зоология” придобитите от студентите теоретични познания по зоология ще бъдат затвърдени и приложени в конкретни ситуации в практиката. След завършване и успешна защита на практиката студентите получават една минимална практическа подготовка за работа в природни условия и за използване на определителни таблици, Червена книга на Република България, Ендемични атласи по зоология и др., която ще им помогне при изучаване на други фундаментални и специализирани дисциплини включени в учебния план като: екология, защитени територии, биологично разнообразие и неговото опазване, екологичен мониторинг и други екологични дисциплини.

Тематичното съдържание на практиката включва:

1. Запознаване на студентите с основните методи за събиране, обработване и изготвяне на учебни сбирки от безгръбначни (паразитни червеи, охлюви, паякообразни, насекоми) и гръбначни животни.
2. Подготовка за теренно (полево) занятие – приготвяне на пликчета за пеперуди, епруветки с етил за двукрили, етикети и др.
3. Наблюдение на различни видове животни в техните естествени местообитания;
4. Събиране на безгръбначни животни (охлюви, ракообразни, паякообразни, насекоми) и гръбначни;
5. Залагане на капани за гризачи;
6. Обработване на събраните материали в лаборатория.

7. Обработване и определяне на събраните материали – работа с определителни таблици.

8. Окончателно оформяне на събраните материали в учебна сбирка.

### **3.1. Време и място на провеждане**

Теренните упражнения по горепосочените дисциплини се провеждат след края на II семестър за I курс и IV семестър за II курс редовно и задочно обучение. Практиките се провеждат в почивната база на ПУ „Паисий Хилендарски“ в гр. Царево или в околностите на град Пловдив.

### **3.2. Изисквания за провеждане на учебната теренна практика**

От студентите се изисква да си набавят следните необходими материали:

- Подходящо облекло за теренна работа;
- Предпазни средства за лабораторна работа (хирургически ръкавици, предпазна бяла манта, хирургическа маска);
- Ръководство за упражнения по Зоология на безгръбначните и гръбначните (с определителни таблици);
- Полеви определители на гръбначните и безгръбначни животни (ако имат такива).

### **3.3. Оценяване на учебната практика**

Оценката се формира от следните компоненти:

1. Участие в теренните и лабораторните занятия по зоология. Студентите трябва да участват в теренните наблюдения като съберат посочените от ръководителите на практиката животни. При отсъствие или при установено безотговорно отношение към поставените задачи студентите се отстраняват от занятията.

2. Подготвяне на учебна сбирка от събраните по време на практиката видове животни. Студентите трябва да изготвят сами учебна сбирка от събраните по време на практиката животни, която се представя в деня за защита на практиката. При представяне на учебна сбирка в неугледен вид или без етикети студентът не се допуска до защита на практиката.

Защитата на практиката става след приключването ѝ. Оценката се поставя при наличието на трите посочени компонента – участие в теренните и лабораторните занятия по зоология, представяне на учебна сбирка от събраните по време на практиката животни и практически изпит. Студент, който не защити практиката си (независимо от причините), повтаря практиката през следващата учебна година.

## **Глава 4. Теренни учебни практики извеждани от катедра "Екология и ООС"**

---

Катедра "Екология и ООС" летни теренни практики по "Екология" със студенти от спец. "Екология и ООС" - III курс (редовно и задочно обучение), "Екология на биотехнологичните производства" - II курс, "Биология" - III курс (редовно и задочно обучение) и теренна практика по "Екология и ОПС" със спец. "Биология и Химия" - III курс и "Биология и Английски език" - III курс към Биологически факултет на ПУ "Паисий Хилендарски". Учебната практика по "Консервационна екология" се провежда със студенти от спец. "Екология и ООС" - III курс (редовно и задочно обучение). Провеждането на теренните упражнения става в извън семестриално време отделно от редовните занятия на гореспоменатите курсове.

Лятната учебната практика по "Екология и опазване на природната среда" цели да запознае студентите с най-широко използваните полеви методи при екологичните изследвания, начините за обработка на събрания материал и данни, начините и подходите за установяване на екологичните свойства на природни популации от растения и животни, биоценози, структурата на различни типове природни екосистеми и начина на консервация на защитени природни обекти.

Теренните упражнения по Консервационна екология предоставят възможност на студентите еколози на практика да се запознаят с биоразнообразието на различни региони в страната и наличието в тях на видове с разнообразен консервационен статус. Практиката включва посещение и изучаване на разнообразни, уникални и представителни местообитания, оценка на тяхното състояние както и оценка на съвременните заплахи за наличното биоразнообразие в тях. Работата на терен удачно допълва лекционният курс по Консервационна екология чрез усвояване на разнообразни методи за изследвания в природни условия, изготвяне на екологични оценки за състояние на видове с висок консервационен статус, екологични оценки на местообитания и екосистеми, прилагане на методи за биологичен мониторинг и др.

### **4.1. Време и място на провеждане**

Времето и мястото на провеждане на теренните практики за всеки курс се избира и подготвя от преподавателите от катедра "Екология и ООС". Практиките се провеждат в почивната база на ПУ „Паисий Хилендарски“ в гр. Царево или в град Пловдив и околностите му.



#### **4.2. Изисквания за провеждане на учебната теренна практика**

От студентите се изисква да си набавят следните необходими учебни пособия и материали:

- Ръководство за Теренни упражнения по Обща и Консервационна Екология;
- Ръководство за теренни упражнения по Зоология на безгръбначните (с определителни таблици) или други определители за безгръбначни животни;
- Полеви определител на птиците в България или друг определител за птици (по желание);
- бинокъл (по желание);
- малък полеви бележник за водене на записки на терен;
- калкулатор.

#### **4.3. Оценяване на учебната практика**

Оценяването на теренните практики по “Екология” и “Екология и ОПС” се извършва въз основа на:

1. Редовно присъствие на всички предвидени в учебният график упражнения;
2. Активно участие в провежданите упражнения и правилно водене на протокол от упражнението;
3. Практически задачи и въпроси в края на практиката върху взетите упражнения.
4. Студент, който не присъства на занятията и не реши поставените му практически задачи и въпроси не получава оценка и отработва отново учебната практика през следващите учебни години.

Декан на Биологически факултет:.....  
(доц. д-р Соня Костадинова Трифонова)



ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ „ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ“  
БИОЛОГИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ  
Пловдив, 4000, ул. „Цар Асен“ №24, Тел. 032 261 566, E-mail: biosecr@uni-plovdiv.bg

До Ръководител на  
Учебната теренна практика по

.....  
Биологически факултет  
ПУ „Паисий Хилендарски“

## МОЛБА

ОТ .....  
(трите имена на студента)

фак. №....., спец. ....  
курс....., обучение: редовно/задочно.

Моля да ми бъде разрешено да отработя теренната практиката по  
.....,  
поради невъзможност да присъствам на редовната теренна практика, предвидена по  
учебен план, в обявения период и място по предварително изработения график.

Информирам(а) съм, че е необходимо да отработя ..... учебни часа теренни  
упражнения, за да получа пълния брой кредити.

Отсъствието ми се дължи на една от следните причини (отбележете една от трите):

- отсъствие от страната; <sup>1</sup>
- бременност или майчинство; <sup>2</sup>
- здравословен проблем. <sup>3</sup>

Към молбата прилагам съответните необходими документи (виж по-долу).

Дата:.....

С уважение:.....  
(подпис на студента)

<sup>1</sup> Отсъствието от страната трябва да бъде подкрепено със съответния документ от работодател или фирма (работа, стажове, бригади). Не се смята за основателно отсъствие от страната по лични причини!

<sup>2</sup> Бременността или майчинството трябва да бъде доказано със съответния документ от личен лекар.

<sup>3</sup> Здравословният проблем трябва да е достатъчно сериозен, за да възпрепятства лицето да пътува на големи разстояния и да не е в състояние да се справи с теренните упражнения. Здравословният проблем също се удостоверява със съответния документ от личен лекар.